

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Asunden SE034015

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 -områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges.

Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man från i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Begreppsförklaringar Natura 2000

SPA - Område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde i enlighet med EU:s fågeldirektiv (2009/147/EEG).

pSCI - Område som är föreslaget av regeringen, men ännu ej antaget av EU-kommissionen.

SCI - Område som, i den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regionerna det tillhör, väsentligt bidrar till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos någon av livsmiljöerna i bilaga 1 i art- och habitatdirektivet eller någon av arterna i bilaga 2 i samma direktiv. Områden som kan bidra till att nätverket Natura 2000 blir sammanhängande och som väsentligt bidrar till bibehållandet av den biologiska mångfalden inom den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regioner (kontinental, boreal, alpin, marin östersjön och marin atlantisk) som avses.

SAC – Område av gemenskapsintresse (SCI) som av regeringen med stöd av MB (Miljöbalken) 7 kap. 28 § förklarats som särskilt bevarandeområde.

Gynnsamt bevarandetillstånd

En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

- populationsutvecklingen visar att arten på lång sikt kommer att förbli en del av sin livsmiljö
- dess naturliga utbredningsområde inte minskar och sannolikt inte heller kommer att minska
- tillräckligt mycket livsmiljö finns för att arten ska bibehållas på lång sikt.

En naturtyps bevarandestatus anses gynnsam när:

- dess naturliga utbredningsområde och de ytor den täcker är stabila eller ökande
- de strukturer och funktioner som krävs för att livsmiljön ska bibehållas finns kvar under överskådlig framtid
- bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0340154 Asunden

Kommun: Gotland

Områdets totala areal: 200,6 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-07-28

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägareförhållanden: Staten genom Naturvårdsverket

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 2004-04-01, regeringsbeslut M2002/3916/Na, pSCI: 2004-04-01, SCI:

2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1210 - Driftvallar

1220 - Sten- och grusvallar

1230 - Vegetationsklädda havsklippor

1630 - Strandängar vid Östersjön

6210 - Kalkgräsmarker

6410 - Fuktängar

8210 - Kalkbranter

A045 - Vitkindad gås, *Branta leucopsis*

A132 - Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta*

A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*

A190 - Skräntärna, *Sterna caspia*

A191 - Kentsk tärna, *Sterna sandvicensis*

A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

A195 - Småtärna, *Sterna albifrons* (nytt namn *Sternula albifrons*)

A466 - Sydlig kärrsnäppa, *Calidris alpina schinzii*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Prioriterade bevarandevärden på Asunden är platsens långa kontinuitet som öppen, betad mark och den biologiska mångfald som denna präglings gett upphov till. Inom området är bevarandesyftet att skydda naturtyperna fuktäng (6410), strandäng vid Östersjön (1630), kalkgräsmark (6210), sten- och grusvallar (1210), vegetationsklädda havsklippor (1230) samt kalkbranter (8210). Våtmarksstråken och strandängen på ön utgör även rastplats och häckningsplats för många fågelarter och detta har högt bevarandevärde. De prioriterade fågelarterna skärfläcka (A132), vitkindad gås (A045), fisktärna (A193), silvertärna (A194), småtärna (A195), skräntärna (A190), brushane (A151), kentsk tärna (A191) och den akut hotade sydliga kärrsnäppan (A466) häckar i området och att förutsättningarna för dessa arters gynnsamma bevarandestatus uppnås är av stor vikt. Landskapets vidsträckta, gröna vyer, raukar och närhet till havet inbjuder även till rekreation och Asunden är ett omtyckt och uppskattat besöksmål för allmänheten.

Motivering

Strandnära våtmarker med en lång historia av hävd och bete är landskapselement som erbjuder livsmiljö för många olika arter under olika årstider. Tyvärr är habitatssammansättningen som den på Asunden på stark tillbakagång i Europa och Sverige och är i stort behov av skydd. En av de viktiga funktioner som Asundens öppna, strandnära och våtmarksrika landskap har, är som rastlokal och häckningsplats för fåglar, och den är som sådan oerhört värdefull.

Prioriterade åtgärder

Prioriterade åtgärder i Asunden är betets kontinuitet, reglering och fortgång. Hävden får varken bli för hård eller för dålig, då det är viktigt för många av platsens häckande fåglar att gräs- och starrvegetation hålls på en medelhög nivå. Även vissa röjningar kan komma att bli aktuella för att hålla de stora gräsområdena fria från igenväxningsvegetation och vedartade växter. Då den sydliga kärrsnäppan är en representant för en hel grupp vadare och andfåglar som minskat pga strandängarnas successiva försvinnande är åtgärder som främjar denna art positiva för att bibehålla naturliga strukturer och funktioner på Asunden, detta kan tex åstadkommas med genomförandet av Åtgärdsprogram för sydlig kärrsnäppa.

Beskrivning av området

Asunden är en ö i Slite skärgård på Gotlands nordöstra kust, tillgänglig via en konstgjord landbrygga över Vägumeviken. Området består av nästan helt öppna gräsmarker och fuktängar belägna ovan på av hav och vågor skapade grusavlagringar. Dessa avlagringar har mycket distinkta vallar, vilka på vissa ställen ger platsen en böljande horisont. Öns mellersta östkust präglas av ett mäktigt raukområde med få men oerhört stora och särpräglade stenformationer. Raukarna övergår i uppbrutna stenhällar som delvis sitter kvar i kustremsan och delvis fallit i havet som stora brytblock. Emellan de krackelerade blocken fångas vågorna upp och ljudet av

kluckande vatten och stenekon ger en rogivande ljudbild så väl som ett vackert synintryck. Ovan den naggade stenkusten trycker även ett fång tallar, som även de bidrar till platsens skönhet.

Asundens inland är helt öppet och omväxlande beklätt med kalkgräsmark eller torra grusvallar där tåliga växter som tulkört försöker spira mellan stenar och grus. Öns södra och östra delar är främst präglade av dessa grusiga avlagringar, medan den norra och västra delen i större utsträckning hamnat i lä från våggången och beväxats med gräs. Fuktängsstråk sipprar fram över öns nordvästra delar och allra närmast landtungan i norr övergår kusten i en örtrik strandäng. På fuktängarna växer bland annat älvväxing, slankstarr, darrgräs, hirsstarr och brudsporre och här och var sluttar ängsgräset ner i små vätar.

Asunden har mycket få träd, och de som finns utgörs oftast av tall och är begränsade till små klungor, utspridda över ön. Ett undantag är den fyrfaldiga rad av gamla lövträd som klamrar sig fast vid stranden i Svarta viken. Med silvriga blad och knotiga stammar påminner de mer om olivträd än arter ur videsläktet.

Strandängen betas av får och hävden är mycket god. Under vår och höst rastar dessutom stora mängder gäss på ön och de betar det strandnära gräset mycket kort. Asunden är en viktig rastlokal för flyttande fåglar och bland öns häckfåglar märks bland annat sydlig kärrsnäppa, större strandpipare, rödbena, brushane, storspov, roska, rödspov, strandskata, ängspiplärka och många tärnor, bla skrântärna, silvertärna, småtärna och kentsk tärna.

Raukområdet i öster har varit naturminne sedan 1930-talet och hela ön var fram till slutet av 1990-talet militär och då belagd med tillträdesförbud. Det nyligen beslutade naturreservatet Slite skärgård kommer att innesluta hela Asunden. Delar av ön inkluderades redan år 2003 i Natura 2000-nätverket, men sedan dess har gränserna utökats och nu ingår hela Asunden i Natura 2000.

Vad kan påverka negativt

Oreglerad eller utebliven skötsel

Utebliven eller olämplig skötsel av hävdade objekt (på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk mm) är negativt för området. Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Asundens fågelfauna, speciellt vadarna, påverkas negativt av igenväxning då tätande markvegetation underlättar för rovdjur och botjuvar. Vissa av de prioriterade fågelarterna kan helt försvinna om de öppna strand- och fuktängarna övergår till att bära träd och buskar. Även ett alltför tidigt påsläpp av betesdjur eller för högt betetryck kan påverka fågellivet negativt, då vissa arter, som tex sydlig kärrsnäppa, igångsätter sin häckning relativt sent och andra, som brushanen, kräver medelhög markvegetation.

Driftvallarnas ansamlade material utgör en viktig livsmiljö och resurs för många organismer, men oreglerad skötsel, i form av tångtäkt och strandstädning, utgör hot mot denna struktur som blivit allt ovanligare kring Sveriges stränder.

Störning

Ökad båttrafik, fiske och expanderande friluftsliv kan skapa stora störningar under häckningssäsongen för många av områdets prioriterade fågelarter. Även etablering av vindkraftverk nära kolonier kan vara ett framtida hot mot områdets fågelliv.

Ett alltför intensivt friluftsliv med slitage och störning som följd, särskilt bergsklättring, sk bouldering, skulle kunna försämra bevarandestatusen för naturtypen kalkbranter. Även driftvallarna och havsklipporna längs öns östra kust skulle kunna påverkas negativt av slitage om besöksstrycket blev mycket intensivt.

Invasiva arter

På Asundens kalkgräsmarker kan icke naturlig förekommande arter, så som berberisararter, vresros och oxbärsarter, spridas via fåglar och etablera sig. Denna typ av buskvegetation växer sedan snabbt och skuggar marken, vilket förhindrar tillväxten av den inhemska floran.

Uppkomst av amerikansk mink kan leda till att hela fågelkolonier försvinner, inte bara pga av förlust av bon utan även för att fåglarna störs så pass mycket att de skyr platsen och avbryter häckningen.

Förändrad hydrologi

Dikning och dränering som förändrar hydrologin och tex torkar ut området är ett hot då flera av Asundens arter, tex brushanen, och naturtyper, särskilt strandäng och fuktäng, är starkt präglade av god tillgång till naturlig väta och återkommande översvämningar.

Miljögifter

Ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet för många av Asundens prioriterade fågelarter, särskilt småtärnan är känslig för miljögifter då den är relativt långlivad. Ett annat hot är olje-, bensin- och kemikalieutsläpp, då dessa förändrar stukturen i områdets naturtyper och försämrar vattenkvalitén. Användning av avmaskningsmedel för boskap som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och är ett hot mot områdets biologiska mångfald.

Exploatering

Stora ingrepp i struktur och funktion i Asundens naturtyper utgör ett hot om de skulle implementeras. Brushanen är särskilt sårbar mot lokala habitatförändringar eftersom vuxna individer är extremt ortstroga även inom häckningsområdet och den sydliga kärnsnäppans strikta biotopkrav gör den mycket sårbar för relativt små landskapsförändringar, som till exempel minskat betetryck på de ängsmarker där den häckar.

Klimatförändringen

Klimatförändringar som leder till förändrad konkurrenssituation där vissa artar gynnas på bekostnad av andra, kan komma att påverka området negativt. Tex så kan ökande temperatur, både på land och i vatten, påverka artsammansättningen.

Naturtypen kalkgräsmarker utvecklats under torra förhållanden och de typiska arter som är knutna till den livsmiljön är även anpassade till att sådana förhållanden råder, men klimatförändringen kommer sannolikt drabba just dessa platser hårdast och lång eller svår torka skulle vara mycket negativt för naturtypen. Hur kalkgräsmarker påverkas på lång sikt kommer att bero på de individuella områdenas historia. Marker i tidig succession som består av många snabbväxande och kortlivade arter kommer troligen påverkas mer än äldre. Örter med djupa rotsystem och kortlivade pionjärarter kommer att öka under torka medan gräs endast ökar om det kommer mer regn, således kommer artsammansättningen att förändras. Milda vintrar kan även påverka fenologin, dvs tiden för blomning och tillväxt, och en tidigareläggning utav våren kan komma att medföra en artminskning då vårblomande arter kan behöva konkurrera med senare arter.

Förurning och övergödning

Många av de arter som finns i betesmarker som de på Asunden är starkt beroende av att markens kvävestatus inte förhöjs. Genom betet sker ett ständigt uttag av näring från marken. Det finns således ett näringsunderskott i marken och en lång rad arter är beroende av att detta förhållande fortgår. Gödsling har därför en negativ inverkan på områdets biologiska värden. Tillskottsutfodring av betesdjur ger också en gödningseffekt då man på detta sätt tillför området växtnäringsämnen.

Även övergödning pga utsläpp eller läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) i havet och

kvävenedfall orsakad av atmosfärisk deposition och klimatförändring, kan påverka artsammansättningen i området negativt. Naturtypen driftvallar påverkas mycket av tillgången på blåstång, vilken har sett en betydande nedgång på senare år. Blåstångens djuputbredning minskar bl a pga övergödning och läckage av näringsämnen fosfor och kväve.

Ogräsinvasion

Under särskilda förhållanden kan vissa växter (tex tistel, ormbunkar, stånds, jättehundloka etc) föröka sig explosionsartat och snabbt ersätta samhällen som har större bevarandevärde i tex kalkgräsmarker. Dessa växter utmärks ofta av att de är konkurrenskraftiga och ibland även giftiga och när de väl har etablerat sig skuggar de marken och förhindrar tillväxt av andra plantor.

Bevarandeåtgärder

--- Gällande regler ---

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsinriktade ändamål som skötsel och förvaltning av det berörda området (7 kap. 28 a § miljöbalken).

--- Skydd---

Raukområdet på Asundens östra kust har varit naturreservat sedan 1986 men kommer att upphöra och istället kommer hela Asunden att uppgå i det nyligen beslutade naturreservatet Slite skärgård (i skrivande stund, december 2016, har beslutet ännu ej vunnit laga kraft). Asunden är även klassat som av Riksintresse För Naturvård, enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, och hela kustlinjen omfattas av strandskyddet.

--- Skötsel ---

Nedan följer råd om de skötsel- och bevarandeåtgärder som krävs för att upprätthålla och/ eller åstadkomma gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som finns inom Natura 2000-området. Under varje åtgärd beskrivs närmre vilka arter/ naturtyper som berörs och gynnas av åtgärden.

Minskad störning

Strand- och kustfåglarnas häckning får inte bli störd av friluftsliv, badgäster, båttrafik eller fiskeriverksamhet. På Asundens strandängar häckar många prioriterade fågelarter, av vilka många är störningskänsliga. Deras häckningsplatser måste skyddas från störning under perioden 1 april -31 juli genom tydlig uppmaning eller beträdelseförbud; öppna leder/ stigar bör helst ej passera närmare än 500m från häckningslokalerna.

Skulle friluftslivet öka så att slitage uppkommer på någon av de prioriterade naturtyperna kan begränsning och kanalisering av besöksstrycket införas.

Inventeringar

För att säkerställa god kännedom om strand- och kustfåglarnas lokala förutsättningar på Gotland krävs riktade inventeringar (häckfågeltaxeringar) och sådana inventeringar bör utföras regelbundet och minst vart 6e-12e år.

Hävd och röjning

Gynnsam bevarandestatus för Asundens hävdpräglade naturtyper förutsätter bete (alternativt slåtter och höbärgning) och röjning av igenväxningsvegetation. Särskilt strandängen bör hållas

fri från buskar och träd, men röjningar bör ske innan häckningsperioden för fåglarna börjat. Skötseln skall utformas enligt områdets speciella natur- och kulturvärden och objektets hävdhistoria bör i första hand vara vägledande för den fortsatta skötseln. Bete är dock att föredra på kalkgräsmarker och strandängar om inget talar för motsatsen. Bete gynnar särskilt ryggradslösa djur (tex fjärilar och skalbaggar), då denna skötselmetod avlägsnar vegetation i en långsammare takt än slåtter och då betestramp tillför gynnsam nötning på marken, krossar grövre gräs och blandar jordlagren. Bete medför även en kontinuerlig rotation av näringsämnen samt spridning av pollen, sporer och småkryp över större distanser.

Vid röjningar ska man beakta att en variation i markvegetationens höjd över tid och mellan olika delar av objektet skapar god livsmiljödynamik och goda förutsättning för många av områdets arter. Vid röjningsarbeten skall alltid äldre, döende eller döda träd lämnas. Röjningsrester tas däremot bort om detta kan ske utan att skapa körskador, alternativt kan de eldas upp på lämplig plats där det inte skadar grässvålen, stenmurar eller hållmarker. En del blommande buskar och träd ska inte röjas, då de utgör viktiga insektslokaler och därmed en ekologisk struktur som är av vikt för hela ekosystemet.

Tiden för betespåsläpp bör balanseras mellan strävan att uppnå god nedbetning av området och strävan att ta hänsyn till strandängsfåglarnas häckning. De flesta strandängsfåglar har kläckt ut sina ungar i början av juni, men samtidigt kan ett sent betespåsläpp i början av juni leda till otillfredsställande nedbetning. Betesperiod på hösten bör förlängas då detta gynnar naturtypen. Om betet från gäss blir betydande och är så intensivt att det håller vegetationen öppen, bör detta tas i beaktning vid reglering av hävden.

Bränning av gräsmarker i syfte att vitalisera betet och avlägsna högvuxen markvegetation har varit en skötselmetod som använts under mycket lång tid i gotländska betesmarker och som kan användas på Asunden om möjligt. Bruket att bränna mark har dock visat sig ha negativ inverkan på fågellivet på strandängar och ska därför ske restriktivt, får ej ske oftare än vart sjunde år och får under ett och samma år omfatta högst 50 hektar mark. Bränning får heller inte ske under perioden 1 mars – 31 juli, vilket är en känslig period för häckande fågel. Även efterföljande månader, fram till sista oktober, är en period då området utnyttjas av rastande fåglar och särskild hänsyn bör tas till detta vid eventuell gräsmarksbränning. När bränning utförs ska marken vara så blöt att endast fjolårsgräset brinner av, grässvålen ska ej fatta eld.

Ogräsbekämpning

Kalkgräsmarker kan invaderas av snabbväxande, konkurrenskraftiga växtarter vars icke önskvärda förekomst i naturtypen gör att de klassas som ogräs. Ett bra sätt att förebygga etableringen av sådana växter är att undvika att stora områden lämnas kala, det är därför viktigt att kalkgräsmarker inte utsetts för tex körskador. Om ogräs väl har etablerat sig kan de bekämpas manuellt eller maskinellt genom att man drar upp dem eller att de skärs ner, samt att särskilt riktat bete sätts in.

Implementering av Åtgärdsprogram

Genomförandet av Åtgärdsprogram för hotade arter som är kopplade till Asunden gynnar naturtyperna där och andra arter knutna till dem. Exempel på åtgärdsprogram aktuella för Asunden är följande; Svartfläckig blåvinge, Gentianor i naturliga fodermarker, Svampar i ängs- och betesmarker, Dynglevande skalbaggar, Sydlig kärrensäppa, Vadare på syd-svenska strandängar, samt Dvärglåsbräken.

Bortförsel av tång

Bortförsel av tång och alger kan i vissa fall vara nödvändigt på strandängarna för att undvika att vegetationen kvävs och att marken göds alltför mycket. Tång och organiskt material skall däremot lämnas på öns nordöstra driftvallar, där de utgör en viktig ekologisk struktur.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1210- Driftvallar

Ny Areal: 0,24 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen driftvallar förekommer i boreal och kontinentalbiogeografisk region. Driftvallarna uppkommer genom att tång, vass eller annan vegetation drivit med vattnet genom strömmar och vågrörelser och lagrats upp som vallar längs stränderna. Driftvallar förekommer på flacka stränder dominerade av sten, grus och sand. På det ofta mycket kväverika underlaget förekommer en frodig vegetation av främst ettåriga växter. Vegetationssamhället på driftvallar består av arter som kråkvicker, strandvänderot, toppdån, gåsört, trampört, vejde, marviol, sodaört, krusskräppa och många *Atriplex*-arter, som tex flikmålla, broskmålla, strandmålla, skaftmålla, brådmålla och spjutmålla.

Eftersom blåstångens utbredning minskat i vissa områden har vallar som utgörs av blåstång blivit sällsyntare, medan driftvallar bestående av säv och fintrådiga alger blivit allt vanligare.

Bevarandemål

I området Asunden skall arealen av driftvallar vara minst 0,24 hektar.

Naturtypen behöver förekomma i tillräckligt stora arealer och bestå av ansamlingar av kväverikt, organiskt material där blåstång, vass, säv och annan vegetation är viktiga inslag. Driftvallar består av samhällen av kvävegynnade, annuella växter där ett kontinuerligt tillskott av driftmaterial sker och vegetationen varierar med åldern på respektive driftvall. Naturtypen hyser en rik insektsfauna samt vissa kräftdjur. Stränderna ska bestå av sten, grus eller sand.

Välutvecklade driftvallar är en viktig miljö för näringssökande, rastande fåglar, speciellt vadarfåglar.

Den för naturtypen karakteristiska artsammansättningen är beroende av de strukturer och funktioner som utgör förutsättningarna för naturtypen. Gynnsam bevarandestatus förutsätter en icke påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

Bevarandetillstånd

Det område med driftvallar som finns på Asunden är begränsat till en mindre bukt på öns nordöstra del. Ansamlingen utav vallmaterial är förhållandevis smal. Bevarandestatusen bedöms vara stabil.

1220- Sten- och grusvallar

Ny Areal: 35,64 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Sten- och grusvallar har byggt upp stora delar utav Asunden och präglar i princip hela ön. Över stora områden har de dock betäckts med ett tunnare jordlager och övergått till andra naturtyper, men i öst och söder dominerar de ännu landskapsbilden. Då hela Asunden är en betesfälla utsätts även öns sten- och grusvallar för visst färbete. Nedan följer en allmän beskrivning av naturtypen.

Naturtypen förekommer i boreal och kontinental biogeografisk region. Den inkluderar även fossila vallar, och återfinns alltid i direkt anslutning till ett strandparti.

Sten- och grusvallar utvecklas när en sekvens av strandremsan avsätter småsten vid kanten av högvattenståndet. Mer permanenta vallar formas när stormvågor kastar upp småsten högre upp på stranden dit spolvågor vanligtvis inte når. Med tiden kan flera strandvallar staplas mot varandra och skapa vidsträcka strukturer.

Närheten till kusten har stark prägel på naturtypen och vegetationens utformning är beroende av hur exponerad stranden är för vind, vågor och saltvattenstänk. De ekologiska förhållandena beror även på stabilitet, mängden finfördelat material som ackumulerats mellan småstenarna, klimatförhållandena, bredden på strandremsan mellan vallen och havet och hur lokalen tidigare har utnyttjats. Naturtypen uppvisar ofta många olika successionsstadier och i de äldre delarna kan antingen gräs-, ljung- och risvegetation eller en vegetation dominerad av mossor och lavar utvecklas. Floran närmast stranden är anpassad till saltstress, vind och stark sol. Frekvensen mellan vallarna och de lägre partier mellan dem påverkar också vegetationssammansättningen och resulterar i karaktäristiska zoner av bevuxna och bara gruspartier. Vanligtvis är strand- och grusvallar ohävdade.

Karaktäristisk vegetation på strandvallarna på Gotland inkluderar strandvial, tulkört, en, strandkål, saltarv, strandråg, gulmåra och tall.

Bevarandemål

I området Asunden skall arealen sten- och grusvallar vara minst 35,64 ha.

Grus- och stenvallar med gynnsam bevarandestatus skall ha en tydlig zonerings av olika vegetationstyper, en naturlig artsammansättning och där påverkan från vattendrag är befintlig, god vattenkvalité. Vallformationerna skall bestå och där skall finnas förutsättningar för naturlig och fortsatt avsättning av nytt vallmaterial.

Bevarandetillstånd

Gynnsam

-

1230 - Vegetationsklädda havsklippor

Ny Areal : 1,10 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen vegetationsklädda havsklippor är mångsidig och klipporna har en varierande vegetationstäckning beroende på havets påverkan, exponeringsgrad, geologi och geomorfologi. Denna zoneringsplanering kan innebära att klippavsatser och skrevor på de brantaste delarna närmast havet är fria från vegetation eller bevuxna av blågrönalger medan klipphyllor, branter och sluttningar på de ställen där jord kunnat ackumuleras kan vara gräsbevuxna. I mer skyddade lägen kan ris, örter och vindpinade träd och buskar etablera sig. Gränsdragningen mot vattnet går vid medelvattenståndet och gränsdragningen mot land går där direkt salt- och havspåverkad vegetation upphör.

Havsklippor är ofta en viktig häckningsplats för fåglar, och arter som roskarl, silvertärna, silltrut och strandskata är karaktäristiska. Vegetationen utgörs av arter som trift, ljung, kärleksört, gul fetknopp, strandglim, strandveronika, fackelblomster, knutnarv och daggsvingel.

Bevarandemål

I området Asunden skall arealen av vegetationsklädda havsklippor vara minst 1,10 hektar.

Naturtypen är mångsidig och varierar beroende på läge i förhållande till havet, geologi och geomorfologi. Havsklippor i gynnsam bevarandestatus förväntas ha en naturligt zonerad och varierad vegetation från klippor närmast havet till mer skyddade lägen där tjocka jordlager bildats.

Naturtypen har ofta ett rikt fågelliv som är beroende av de strukturer och funktioner som utgör förutsättningarna för naturtypen. Den antropogena belastningen i form av utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier skavara försumbar och en gynnsam bevarandestatus förutsätter en icke påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

Bevarandetillstånd

Stabil -

1630- Strandängar vid Östersjön

Areal : 6,01 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen har mestadels lågvuxen vegetation och karaktäriseras av sin närhet till strandlinjen. Även om där fläckvis kan finnas partier med högre salthalt, sk saltbrännor, så är saliniteten oftast låg och mestadels influerad av bräckvatten. Merparten av strandängarna är eller har varit påverkade av slätter och/eller betesdrift. Flora och fauna varierar beroende på bla underlag och hävdhistorik, och är oftast präglade av antingen pågående traditionell hävd eller tidigare hävd och arter som indikerar hävdkontinuitet ska finnas. Naturtypen är i allmänhet helt öppen, men enstaka träd och buskar kan förekomma. I södra Östersjön är strandkämpar en viktig indikatorart på en välhävdad miljö. Vegetationen påverkas av naturliga faktorer som till exempel landhöjning, vattenståndsväxlingar och isskrap och är mer eller mindre tydligt zonerad.

De hävdade strandängarna är viktiga för häckande vadare och agerar även ofta tillflyktsort för flyttfåglar. På platser med mycket gäss kan betespåverkan från dessa vara betydande och hålla naturtypen öppen.

Nationellt har naturtypen minskat och fragmenterats under 1900-talet och utbredningsområdet skulle behöva utökas för att kunna bedömas som gynnsamt på nationell skala.

Bevarandemål

I området Asunden ska arealen av strandängar vara minst 6,01 hektar.

Naturtypen skall hävdas årligen genom bete och ha en tydligt hävdpräglad eller naturligt stöminspräglad markvegetation. Strandängar skall vara öppna landskapselement och de ska helt sakna träd och buskar. Saltpåverkan genom mer eller mindre regelbundna översvämningar av havsvatten förekommer och strandängen har en naturlig hydrologi. Naturtypen har en naturlig näringsnivå som är opåverkad av gödsling (förutom från betande djur) och betesdjuren skall hållas fria från avmaskningsmedel som innehåller makrocykliska laktoner (där avermectinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.

En för naturtypen naturlig artsammansättning förekommer med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva, och negativa indikatorarter förekommer inte heller eller i mycket liten omfattning. Typiska arter, karaktärsarter och hävdgynnade arter förekommer rikligt och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar eller trivialisering.

Bevarandetillstånd

Stabil

6210 - Kalkgräsmarker

Areal : 41 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal : 103,7 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen kalkgräsmark innefattar torra till friska, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett rikligt inslag av örter, särskilt klakkrävande sådana. Jordlagret är tunt och näringsfattigt och har skapats från kalkstensberggrund. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-20 % och naturtypen är mestadels helt öppen.

Hävdgynnade arter ska finnas och frekvensen av igenväxningsarter som hundäxing och hundkex skall vara högst 1%. Viktiga orkidelokaler är en prioriterad undergrupp av naturtypen och hyser antingen en riklig förekomst av orkideer, en värdefull population av minst en nationellt mindre vanlig orkideart, eller en förekomst (oavsett storleken) av minst en orkideart som är nationellt eller regionalt sällsynt eller mycket sällsynt.

Örtrikedomen gör kalkgräsmarkerna viktiga för många insekter, inte minst bin och fjärilar, tex svartfläckig blåvinge och apollofjäril. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. I sydöstra Sveriges sommartorra områden kan kalkmarkerna uppträda som olika typer av stäppartade torrängar med arter som ängshavre, brudbröd, backsmultron, back-klöver, flentimotej. I vissa områden kan toppjungfrulin, fältsippa och fältvädd också vara vanliga i naturtypen. På friskare kalkmarker finns arter såsom vildlin, darrgräs och rödkämpar. Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte går att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet

Bevarandemål

I området Asunden skall arealen av kalkgräsmark vara minst 103,88 hektar.

Vegetationen skall vara tydligt hävdpräglad och ha en för naturtypen naturlig artsammansättning, inklusive kalkkrävande växter. Gräsmiljö skall vara öppen och generellt inte har mer än 20 % täckningsgrad av träd och buskar. Ett visst inslag av buskar och träd är dock oftast gynnsamt då dessa är viktiga för insektsfaunan. Näringsstatusen skall vara naturlig och ej gödningspåverkat annat än från betande djur. Betesdjuren skall vara fria från avmaskningsmedel som innehåller makrocycliska laktoner (där avermectinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan. Ogräs av igenväxningskaraktär skall inte förekomma över stora ytor. Typiska arter förekommer rikligt och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar.

Betydelsen av olika strukturer och funktioner kan variera mellan olika objekt och vid bevarandearbetet måste det enskilda objektets förutsättningar beaktas. Det kan även finnas ytterligare strukturer och funktioner förutom de ovan nämnda som har betydelse i enskilda fall.

Bevarandetillstånd

Stabil

6410- Fuktängar

Areal : 46,99 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal : 49,47 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av våta gräsmarker på jordar med stort inslag av kalk, lera eller torv. Krontäckning av träd och buskar är låg, och inte av igenväxningskaraktär. I typen ingår både ohävdade och hävdade marker nedanför trädgränsen och fuktängar är starkt varierande beroende på geografisk belägenhet och markens beskaffenhet. Två undertyper finns:

64 10 a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen".

64 10 b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blåtåtel, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Fuktängarna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. De har också mycket stor betydelse för fågellivet. Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte går att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet.

Bevarandemål

I området Asunden ska arealen av fuktäng vara minst 49,47 hektar.

Naturtypen skall ha öppen karaktär och täckningsgraden av träd och buskar skall inte överstiga 30 %. En naturlig hydrologi ska förekomma där markfuktighet är tillräcklig. Vegetationen skall vara tydligt hävdpräglad och domineras av gräs och halvgräs. Naturtypen skall hävdas årligen genom bete under den tid på året då marken inte skadas av tramp från betesdjuren. Fuktängar skall ha en naturlig näringsnivå som är opåverkad av gödsling (förutom från betande djur) och betesdjuren skall i så hög grad som möjligt hållas fria från avmaskningsmedel som innehåller makrocycliska laktoner (där avermectinema ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan. En för naturtypen naturlig artsammansättning skall förekomma med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva, och negativa indikatorarter förekommer inte heller eller i mycket liten omfattning. Typiska arter, karaktärsarter och hävdgynnade arter förekommer rikligt och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar.

Bevarandetillstånd

Stabil

8210 - Kalkbranter

Ny Areal: 4,86 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På Asunden finns flera stråk som klassats som kalkbranter, med den avgjort högsta och brantaste utmed vägen som korsar ön i söder. Nedan följer en allmän beskrivning av naturtypen.

Naturtypen utgörs av kalksten eller kalkrika klippor med vegetation i sprickor och på hållar. Även ultrabasisiska bergarter (tex serpentinit) räknas hit. Naturtypen är spridd i Sverige och omfattar alla sluttningar eller starkt lutande (minst 30°) kalkstensytor som är så kalkrika att kalkkrävande arter trivs på dem, förutom klippor som påverkas av havet. I representativa fall är branten högre än 5 meter, och består huvudsakligen av fastberggrund.

Vegetationen består både av kärlväxter i sprickor samt av en artrik lav- och mossflora på de branta klippväggarna och under överhäng. På klippställarna finns ofta rikligt med skorplavar, tex av orangelavar *Caloplaca spp.* och i sprickorna växer bräckor *Saxifraga spp.*, drabor *Draba spp.*, ormbunkar och enstaka gräs samt rikligt med mossor. Vegetationen på ultrabasisisk silikatberggrund kan vara artrik och innehåller ofta starkt specialiserade arter. I habitatet ingår också mindre klippphyllor med vegetation. Träd förekommer normalt inte, och men även i mindre branter ska krontäckningen alltid vara <30 %.

Habitatet innehåller flera mycket artrika och särpräglade växtsamhällen som varierar med exposition och fuktighetsförhållanden. Förekomsten av sprickbildningar, översilade ytor och klippphyllor med tunt jordtäckte är viktiga faktorer för vegetationen. Branterna kan också ofta vara boplats för rovfåglar, tex pilgrimsfalk och jaktfalk.

Bevarandemål

I området Asunden skall arealen kalkbranter vara minst 4,86ha.

Den för naturtypen karakteristiska artsammansättningen och variationen är beroende av de strukturer och funktioner som utgör förutsättningarna för naturtypen. För kalkbranter rör dessa strukturer och funktioner främst bibehållen luftfuktighet, ostört substrat och opåverkad hydrologi.

Jordlagret, om det finns, består i stort av vittringsjord och har därför inte mycket möjlighet att hålla på fuktigheten. En opåverkad hydrologi spelar därför en viktig roll för att upprätthålla en karaktäristisk, och för naturtypen specifik, vegetation och är således en förutsättning för gynnsam bevarandestatus för naturtypen.

Intilliggande skog är gynnsamt för den växtlighet som förekommer på kalkbranter och klippor, detta gäller främst skog som växer vid basen av branten, där den skuggar och begränsar avdunstningen vilket leder till bättre bevarad luftfuktighet. Skog på toppen av klippan bevara också nederbörden bra och ser till så att det kommer ett jämnare flöde av vatten nedför klippan.

Substratet spelar en stor roll både vid etablering och för att upprätthålla typisk vegetation, något som fordrar att substratet lämnas orört till naturliga processer

Bevarandetillstånd

Stabil

-

A045 - Vitkindad gås, *Branta leucopsis*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Den vitkindade gåsen är en medelstor gås med ett vingspann på mellan 120-142cm och kort hals. Den kan förväxlas med kanadagåsen, men är betydligt mindre och är till skillnad från kanadagåsen inte bara vit på kinderna utan även över pannan.

Den vitkindade gåsen häckar lokalt längs svenska kuster upp till mellersta Norrland samt på enstaka platser i inlandet. Innan 1970-talet, då det första häckande paret upptäcktes på Laus holmar på Gotland, var arten endast känd som en arktisk häckare. De största kolonierna i Sverige återfinns idag på Öland och Gotland. Under vinterhalvåret flyttar den population som häckar i kring Östersjön till Holland.

Den vitkindade gåsen föredrar små, flacka öar där den är skyddad från marklevande rovdjur och kräver även stora, öppna gräsbevuxna ytor för sitt födosökande, främst strandängar med kortvuxen eller kortbetad gräsvegetation. Rast- och övervintringslokaler ska ha gott om lämplig föda (främst gräs) samt erbjuda möjlighet att övernatta ute på vatten. Under häckningen rör sig arten oftast i par och normalt inom ett område i storleksordningen av någon kvadratkilometer.

Bevarandemål

I området Asunden skall det återkommande finnashäckande par av vitkindad gås.

Bevarandemålet är att Asunden skall presentera goda förutsättningar för vitkindad gås att rasta och häcka. På nationell nivå bör målsättningen vara att Sverige upprätthåller en population i landet om minst 5 000 häckande par, spridda inom sitt utbredningsområde. Dessutom bör man se till att lämpliga rastlokaler, så som Asunden, bibehålls intakta, vilket bla fordrar fortsatt strandängsbete.

Bevarandetillstånd

I Sverige har man uppskattat att antalet reproduktiva individer av vitkindad gås är omkring 8200 stycken och huvudförekomsten av arten är på Gotland. Den sammanlagda häckningspopulationen på Öland och Gotland uppgick som mest till över 5000 par i början av 2000-talet. Sedan dess har dock en påtaglig minskning skett och uppmäter numera ca 1200par. Arten är inte rödlistad utan anses livskraftig, men har som sagt sett en kraftig minskning på Gotland.

A132 - Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skärfläckan är enkarismatisk vadarfågel med en omisskännlig svart och vit fjäderdräkt och en lång, krök svart näbb. Den är förhållandevis stor och har ett vingspann på 77-80cm.

Skärfläckan vill ha tillgång till lämpliga häckningsplatser i form av grunda vikar och bukter längs flacka kustpartier. Nyckelfaktorn är stora områden med grunt vatten och sandiga eller gyttjiga bottenar. Arten kräver relativt stora områden och de bästa lokalerna omgärdas av öppna, välhävda strandängar. Boet läggs mycket nära vattenlinjen, till exempel på låglänta strandängar, i tångvallar, på låga holmar eller sandrevlar. Skärfläckan hävdar revir och rör sig under häckningen inom ett område i storleksordningen 25-50 ha. Arten flyttar söderut under vintern och övervintrar i sydvästra Europa och nordvästra Afrika. Skärfläckans vana att placera boet precis i vattenlinjen gör att häckningarna ofta spolieras av stormar och högvattenperioder under våren och försommaren. Det finns tecken från Öland på att skärfläckan föredrar att häcka vid vattensamlingar omedelbart innanför den egentliga strandlinjen, något som skulle kunna vara ett försök att minska effekterna av höga vattennivåer under botiden.

Skärfläckan häckade sällsynt i södra Sverige under 1700- och 1800-talen men försvann som häckfågel i slutet av 1800-talet (sista häckningen på Gotland 1849). Arten återkoloniserade därefter landet från och med 1920-talet och återkom till Gotland 1947.

Bevarandemål

I området Asunden skall det återkommande finnas häckande par av skärfläcka.

Bevarandemålet är att Asunden skall presentera goda förutsättningar för skärfläcka att häcka, rasta och födosöka, dessa inkluderar framförallt hävd i form av bete, att lokalen hålls öppen och fri från igenväxningsvegetation samt att mänsklig störning under ruvningstiden minimeras.

Bevarandetillstånd

Vid slutet av 1990-talet uppgick det svenska beståndet av skärfläcka till knappt 1400 par, med drygt 500 par på Gotland. I nuläget skattas antalet reproduktiva individer i Sverige till ca 3400 och arten är inte rödlistad. Bevarandestatusen för skärfläckan i allmänhet är således god, även om få par verkar häcka just på Asunden; år 2006-2013 registrerades i genomsnitt 8,8 revir/år på ön. På hela Gotland registrerades man inventeringsåren 1996, 2001 och 2006 427, 514 respektive 193 häckande par.

A151 Brushane, *Philomachus pugnax*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brushanen häckar i söder huvudsakligen på öppna, fuktiga gräs- eller starrängar, i norr i motsvarande miljö i myrområden och längs sjöstränder i lågalpin miljö. Arten är lekande, dvs hanarna samlas på traditionella spelplatser och tar ingen del i bobyggande, ruvning eller ungomvårdnad. Brushanen förekommer aggregerad även inom sitt huvudsakliga utbredningsområde; normalt finner man ett antal spelplatser med något hundratal meter emellan i ett område med lämpligt häckningshabitat, men det kan sedan vara flera mil till nästa samling av lekar. De flesta honorna väljer att häcka relativt nära spelplatserna och arten kräver jämfört med många andra vadare förhållandevis stora områden av lämpligt habitat för att reproducera. Såväl hanar som honor uppvisar hög ortstrohet när de väl etablerat sig i ett område. Restaurering av våtmarker har dock i flera fall resulterat i snabb kolonisering av häckande brushanar, vilket antyder att ungfågelspridningen är signifikant. Detta stöds även av att det är liten eller ingen genetisk differentiering mellan populationerna i södra och norra Sverige.

Arten lägger vanligtvis fyra ägg (undantagsvis tre) från början av maj i södra Sverige med omläggningar in i mitten av juni. Kläckning sker från månadsskiftet maj-juni i södra Sverige

Flertalet svenska brushanar övervintrar i Västafrika och återkommer i början av april- maj till häckningsområdena i södra Sverige och i mitten till slutet av maj i Lappland.

Bevarandemål

I området Ansunden skall det återkommande finnas häckande par av brushane och inga försämringar för arten, som på något sett leder till minskning av antalet häckande par, skall ske inom lokalen.

Bevarandetillstånd

Brushanen har sin kärnutbredning i norra Sverige, ca 99% av den svenska populationen häckar norr om Dalarna, och därför kan Gotland räknas som en häckningslokal i utkanten av artens utbredning i landet. Utkantspopulationer är mer sårbara och fluktuerar ofta naturligt i storlek pga slumpfaktorer. På Gotland har antalet häckande par av brushane gått ner drastiskt från ca 110 par inventeringsåren 1996 och 2001 till endast 11 år 2006. Antalet observationer registrerade i Artportalen av brushanepar på Asunden är endast 4 och sträcker sig mellan åren 2003-2012. Under inventeringar av häckfåglar på strandängar 2006-2013 rapportarades en individ på Asunden. På grund av minskningen av häckande par och det låga antalet individer måste bevarandestatusen för brushane på Asunden anses vara icke gynnsam och nedåtgående.

A190-Skräntärna, *Sterna caspia*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skräntärnan är världens största tärna med ett vingspann som kan nå 140cm, större än tom fiskmåsens. Den utmärker sig genom sin mycket grova klarröda näbb, svarta hätta och vita kropp. Skräntärnan har en världsomspännande utbredning med spridda förekomster i Europa, Nordamerika, Asien, Afrika och Oceanien. Arten häckar på flacka sten- och sandöar i havsbandet, dels i kolonier med upp till ett hundratal par och dels i enstaka par eller några få par. Europeiska skräntärnor flyttar till tropiska Västafrika under vinterhalvåret.

Bevarandemål

I området Asunden skall det återkommande finnas häckande par av skräntärna och inga försämringar för arten, som på något sett leder till minskning av antalet häckande par, skall ske inom lokalen. Eftersom skräntämans populationstrend är negativ är ett av målen även att de häckande par som finns skall öka i antal.

Bevarandetillstånd

Eftersom skräntärnan är så sällsynt i Europa och har en så begränsad utbredning betraktas den som en sårbar art vars framtid inte kan garanteras, och i Sverige är den rödlistad som nära hotad. Arten har också under en lång tidsperiod uppvisat en negativ populationstrend i Sverige och i Östersjön som helhet. Antalet reproduktiva individer i Sverige skattas till ca 1100 stycken år 2015. Det finns inga indikationer på att skräntärnor från Svarta havet skulle kunna vandra in om Östersjöbeståndet skulle slås ut.

A191 - Kentsk tärna, *Sterna sandvicensis*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kentsk tärna häckar enbart längs havskusterna och tillgång på goda fiskeplatser, främst grunda vattenområden, är en förutsättning för arten. Störningsfria häckningsplatser, helst på mindre öar, men även på större sandrevlar och liknande mera kustnära miljöer, behövs också för att arten skall häcka och den väljer ofta en boplats nära skrattmåskolonier.

För att större kolonier av kentsk tärna ska kunna etableras krävs rovdjursfria miljöer, framför allt bör mink och räv hindras från att nå häckningsplatserna. Under häckningen sker långa provianteringsturer som sannolikt kan sträcka sig miltals från boplatsen. Arten häckar mycket lokalt längs kusterna i södra Sverige och det samlade beståndet har varierat kraftigt i storlek mellan olika perioder, alltsedan den första häckningen konstaterades i Skåne 1911. Kentsk tärna är långlivad och då beståndsutvecklingen skiljer sig mellan olika delar av Västeuropa - nedgången i Skandinavien verkar matchas av uppgång på de Brittiska öarna - kan man på goda grunder misstänka att arten inte är särskilt trogen sina häckningsplatser, utan istället väljer att häcka där förhållandena för ögonblicket är goda. Det är därför viktigt att följa utvecklingen i hela Östersjöområdet, och kanske tom hela Västeuropa, för att få en god överblick över artens status och framtidsutsikter.

Kentsk tärna är en långdistansflyttare och under vintern flyttar den till Afrika, där den främst uppehåller sig längs kontinentens västra kust, ända ner till Sydafrika.

Bevarandemål

I området Asunden skall det återkommande finnas häckande par av kentsk tärna och inga försämringar för arten, som på något sett leder till minskning av antalet häckande par, skall ske inom lokalen.

Bevarandetillstånd

Kentsk tärna har endast rapporterats in vid ett tillfälle på Asunden, men då observerades flera individer. Eftersom arten plötsligt kan byta häckningsplats är det svårt att uppskatta dess bevarandestatus för en lokal. På nationell och även på Europeisk nivå har arten dock sett en oroande minskning och är rödlistad som sårbar i Sverige. År 2015 uppskattades antalet par till ca 900st i Sverige.

A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fisktärnan är en havsfågel inom familjen måsfåglar. Den är ljus i tjäderdräkten med svart hjässa och orangeröd näbb. Vingspannet mäter mellan 70-80cm. Fisktärnan häckar i regel solitärt eller i små kolonier om uppemot 20 par och arten kan ofta ses samhäcka med silvertärna och skrattmå. Som hos övriga tärnarter är kolonierna instabila och lämpliga häckningsplatser kan till synes helt utan anledning överges från ett år till ett annat. De häckande fåglarna födosöker över tämligen stora områden (ofta i storleksordningen 1-5 km²), och i sjörika områden kan de ses fiska i närliggande sjöar. De nordiska fisktärnorna är långsflyttare som övervintrar längs Afrikas väst- och sydkust, framför allt i området runt Godahoppsudden. Arten klassas också som circumpolär och häckar över hela norra halvklotet.

Bevarandemål

I området Asunden skall det återkommande finnas häckande par av fisktärna och inga försämringar för arten, som på något sett leder till minskning av antalet häckande par annat än artens naturliga byte av koloniområde, skall ske inom lokalen.

Bevarandetillstånd

I Sverige häckar fisktärnan i samtliga svenska landskap och år 2005 beräknades det svenska beståndet till 20 000-25 000 par. Beståndsutvecklingen har varit svårtolkad och uppgifterna från olika håll har delvis varit motsägande. Resultat från Svenskahäckfågeltaxeringen tyder på att beståndet är mindre idag än under senare delen av 1970-talet och början av 1980-talet, men mellanårsvariationerna i materialet är stora. Populationen anses i nuläget, efter några decenniers långsam ökning, hålla sig till en stabil trend. I Sverige är inte fisktärnan rödlistad, men på global nivå har arten sett en statistiskt signifikant minskning. Fisktärnans häckningsekologi, vilken innebär plötsligt byte av häckingslokal, gör det svårt att avgöra huruvida eventuell avsaknad av häckande fisktärna i Asunden tyder på naturlig frånvaro eller försämrade bevarandestatus. Under inventeringar 2006-2013 har 0-2 häckande fisktärnor dokumenterats på Asunden.

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Silvertärnan är en smäcker och långvingad tärna inom artgruppen måsfåglar. Den har en ljusgrå tjäderdräkt med svart hjässa och röd näbb. Vingspannet är mellan 66-77cm.

Silvertärnan häckar solitärt eller kolonivis, såväl vid fiskrika insjöar som längs grunda kustområden. I Sverige är kolonistorleken omkring 25 par och de häckande fåglarna rör sig över stora områden under födosöket, ofta i storleksordningen 25 km². Silvertärnan flyttar extremt långt, från norra halvklotets tempererade och arktiska häckningsområden till motsvarande breddgrader på södra halvklotet. Europeiska silvertärnor övervintrar längs södra Afrikas kust och i Södra Ishavet.

Bevarandemål

I området Ansunden skall det återkommande finnas häckande par av silvertärna och inga försämringar för arten, som på något sett leder till minskning av antalet häckande par, skall ske inom lokalen.

Bevarandetillstånd

Det svenska silvertärnebeståndet uppskattades till 20 000-25 000 par omkring år 2005. Sedan mitten av 1970-talet har silvertärnan ökat i antal i Östersjöområdet, men lokalt har arten försvunnit till följd av den amerikanska minkens expansion. Populationen av silvertärnor på Gotland har tidigare uppskattas till 2500 par. Silvertärna är ej rödlistad i Sverige, anses livskraftig och bevarandestatusen bedöms vara gynnsam.

A195 - Småtärna, *Sterna albifrons* (nytt namn *Sternula albifrons*)

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Småtärnan är den minsta arten bland tärnorna i Sverige och utmärker sig även genom att den har gul näbb och en vit pannfläck mitt i det svarta partiet över hjässan. Vingspannet uppnår mellan 41-47cm.

Småtärnan behöver föda i form av småfisk och större kräftdjur. Arten är strikt bunden till långgrunda strandområden och jagar i regel patrullerande utanför strandlinjen. Tillgång på lämpliga häckningsplatser är av allt att döma en begränsande faktor för artens populationsutveckling. Småtärnan häckar på kala sandstränder, på låga sand- eller grusrevlar och på industri- och utfyllnadsmark vid kusten. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden och framför allt mink och räv bör hindras nå häckningsplatserna. Uppsättning av tornfalksholkar måste undvikas i närheten av tärnkolonier. Under häckningen kan födosöken utsträckas åtskilliga kilometer bort från boplatsen. Arten övervintrar längs Afrikas västkust.

Bevarandemål

I området Asunden skall det återkommande finnas häckande par av småtärna och inga försämringar för arten, som på något sett leder till minskning av antalet häckande par, skall ske inom lokalen.

Bevarandetillstånd

Beståndet av småtärnan ökar i Sverige sedan 30 år men pga det ännu mycket låga antalet häckande individer, uppskattningsvis omkring 1000, är arten rödlistad som sårbar i Sverige. Trenden för populationen är dock gynnsam; en ökning har skett med 30-50 % de senaste 30 åren, och med 10-30% de senaste 10 åren. Under år 2016 observerades både solitära individer och par vid tre tillfällen på Asunden. Och under riktade inventeringar av häckfåglar på strandängar registrerades i genomsnitt 10par/år på Asunden 2006-2013.

A466 – Sydlig kärrsnäppa, *Calidris alpina schinzii*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Den sydliga kärrsnäppan är en vadarfågel inom familjen snäppor. Den har en melerad fjäderdräkt som går i bruna, grå och vita toner och ett vingspann på mellan 32-36cm.

Den sydliga kärrsnäppan är knuten till öppna och blöta gräsmarker och i Sverige häckar den numera nästan enbart på kortbetade havsstrandängar. Vegetationen får helst inte bli högre än 10-15 centimeter och närhet till vatten och dyiga stränder är ett huvudkrav. Häckningen påbörjas i april och sedan ungarna blivit flygga i slutet av juni, överges häckningsplatserna. Honor lämnar häckningsområdet först, redan någon vecka efter kläckningen, och överlåter ungvården åt hanarna. Övriga delar av året tillbringar kärrsnäpporna i marin miljö på långgrunda och dyiga stränder. Den vanligtvis enda äggkullen består av fyra ägg, men ibland kan samma par producera en omläggning om den första kullen förloras tidigt på säsongen. Enstaka honor är successivt polyandriska och producerar en andra kull med en ny hane efter det att de övergivit sina ungar från första kullen.

Den sydliga kärrsnäppan kan på vissa lokaler häcka ganska tätt, men numera hyser de flesta häckplatserna bara enstaka par. Under övriga delar av året är kärrsnäppan mycket social och uppträder i väldiga flockar på tusentals fåglar, huvudsakligen bestående av kärrsnäppor från arktiska områden.

Bevarandemål

I området Asunden skall det återkommande finnas häckande par av sydlig kärrsnäppa och inga försämringar för arten, som på något sett leder till minskning av antalet häckande par, skall ske inom lokalen. Eftersom den sydliga kärrsnäppans populationstrend är negativ är ett av målen även att de häckande par som finns skall öka i antal.

Den sydliga kärrsnäppans är en specialist och har mycket strikta biotopkrav, vilket gjort den sårbar för relativt små landskapsförändringar. För att uppnå gynnsam bevarandestatus för sydlig kärrsnäppa på Asunden krävs att området förblir öppet, betat och trädöst. Förekomst av träd, buskar eller andra högre föremål på eller intill en i övrigt välhävdad strandäng kan medföra att kärrsnäppan skyr området, då träd och liknande utgör utmärkta utsiktsposter för kråkor och andra predatorer. Betetrycket i en lokal där sydlig kärrsnäppa häckar bör på frisk till våt naturbetesmark vara 1-1,5 nötkreatur/ha. Vid beräkning av lämpligt antal betesdjur bör även rastande och/eller häckande gäss räknas in. I gamla bondepraktikan motsvarar 16 gässen ko ibetetryck.

Bevarandetillstånd

Den sydliga kärrsnäppan är akut hotad. Antalet reproduktiva individer i Sverige skattades år 2008 till ca 100 par och populationen har en nedåtgående trend; mellan år 2000 och 2008 skedde en minskning på 50-60 %. Det är framförallt brist på lämpliga häckningslokaler som ligger till grund för artens försämrade status. På Gotland fanns år 2000 ca 30par men sedan dess har populationen minskat ytterligare. År 2012 rapporterades 2 häckande par på Asunden till Artportalen, men under riktade inventeringar av häckfåglar på strandängar dokumenterades inte en enda häckning på Asunden 2006-2013. Bevarandestatusen för arten är icke gynnsam och försämras.

Dokumentation

Artportalen. 2015. Svenska rödlistade arter 2015.

Artportalen. 2015. Artfakta, websida: <http://artfakta.artdatabanken.se>

Birdlife International 2016, species fact sheets.

Gotlands Ornitologiska Förening. 2015. Yttrande över förslag till Åtgärdsprogram för bevarande av hotade vadare på strandängar 2014 – 2018 (Dnr 511-29178-2014).

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Asunden.

Martinsson, M. 1997. Våtmarker på Gotland. – Länsstyrelsen i Gotlands län.

Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000 i Sverige. Handbok med allmänna råd.

Naturvårdsverket. 2003. Handbok för Natura 2000.

Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledningar. Fåglar.

Naturvårdsverket. 2010. Åtgärdsprogram för sydlig kärrsnäppa 2010–2014. Rapport 6388.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1

Naturvårdsverket. 2014. Exempel på formuleringar av bevarandesyften i Natura 2000-områden.

Havs- och vattenmyndigheten. 2012. Nationella förvaltningsplanen för gråsäl i

Östersjön Länsstyrelsen i Gävleborgs län. 2016. Bevarandeplan för Natura 2000-området Lövgrunds rabbar.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2007. Återinventering av häckande fåglar på gotländska strandängar, rapport 2007:17.

Svenska Jägareförbundet. 2016. Artpresentationer, websida: jagareforbundet.se/vilt/vilt-vetande/artpresentation/faglar/vitkindad-gas/

Bilagor

Bilaga 1 Karta

Bilaga 2 Rödlistade arter

Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området

Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter som har gjorts i området

Fåglar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Calidris pugnax</i>	Brushane	VU
<i>Somateria mollissima</i>	Ejder	VU
<i>Larus argentatus</i>	Gråttrut	VU°
<i>Sterna sandvicensis</i>	Kentsk tärna	VU
<i>Calidris alpina schinzii</i>	Kärrensäppa, sydlig	CR
<i>Arenaria interpres</i>	Roskarl	VU
<i>Limosa limosa</i>	Rödspov	CR
<i>Hydroprogne caspia</i>	Skräntärna	NT
<i>Sternula albifrons</i>	Smätärna	VU
<i>Anas acuta</i>	Stjärtand	VU
<i>Numenius arquata</i>	Storspov	NT
<i>Melanitta fusca</i>	Svärta	NT
<i>Alauda arvensis</i>	Sånglärka	NT
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Sävspurv	VU
<i>Anthus pratensis</i>	Ängspiplärka	NT

Grod- och kräldjur

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Coronella austriaca</i>	Hasselsnok	VU

Fjärilar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Hesperia comma</i>	Silversmygare	NT

Skalbaggar

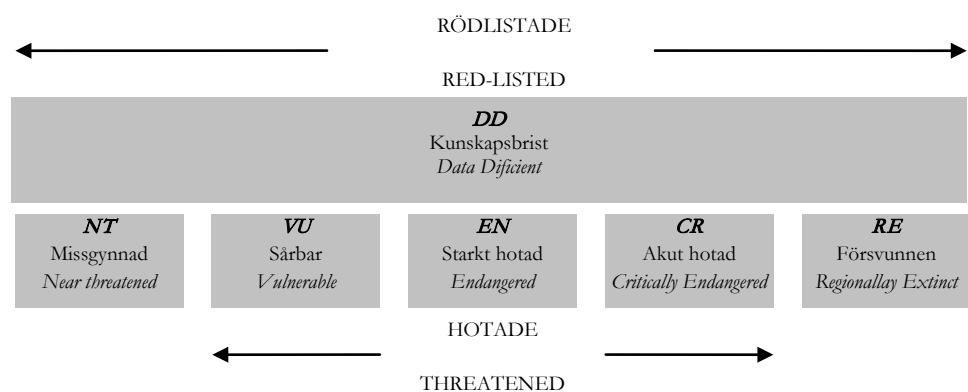
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Squamapion atomarium</i>	<i>Svenskt namn saknas</i>	NT

Kärlväxter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Thymus serpyllum subsp. serpyllum</i>	Backtimjan	NT
<i>Cirsium acaule</i>	Jordtistel	NT
<i>Bupleurum tenuissimum</i>	Strandnål	NT

Storsvampar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Tulostoma brumale</i>	Stjälkröksvamp	NT

Aktuella arterers hotkategorier enligt den svenska rödlistan 2015.